

Νέα σπουδαία ευρήματα στην Παλαίπαφο

Άγνωστα μνημεία, με σπουδαιότερο το οροπέδιο Χατζηραπουλλάς, έφερε στο φως έρευνα του Πανεπιστημίου Κύπρου

Της Ντόρας Χριστοδούλου

Η 14η ετήσια έρευνα πεδίου του Πανεπιστημίου Κύπρου στην Παλαίπαφο έφερε στο φως νέα και άγνωστα μνημεία, όπως ότι το οροπέδιο Χατζηραπουλλάς ήταν η ακρόπολη, δηλαδή το διοικητικό-οικονομικό κέντρο της βασιλικής δυναστείας της Πάφου στην Κυπρο-Κλασική Περίοδο (5ος - 4ος αιώνας π.Χ.). Το Τμήμα Αρχαιοτήτων ανακοίνωσε τη λήξη της φεινής ανασκαφής του Πανεπιστημίου Κύπρου στην Παλαίπαφο, σημειώνοντας ότι οι ανασκαφές του 2019 διεξήχθησαν μεταξύ Μαΐου και Ιουνίου και επικεντρώθηκαν στο οροπέδιο του Χατζηραπουλλά, ένα χιλιόμετρο ανατολικά του ιερού της Αφροδίτης, στα Κούκλια.

Επιγραφή η οποία εντοπίστηκε πάνω σε όστρακο είναι γραμμένη στο ελληνικό συλλαβάριο της Κύπρου με μελανή χρωστική ουσία

Το πρόγραμμα ανάλυσης τοπίου, που υλοποιείται από το 2006 υπό τη διεύθυνση της καθηγήτριας Μαρίας Ιακώβου, έφερε στο φως νέα και άγνωστα μνημεία, με σπουδαιότερο το οροπέδιο Χατζηραπουλλάς.

Όπως σημειώνεται αν και η σημασία του μνημειακού παραγωγικού-αποθηκευτικού συμπλέγματος που ανασκάπτεται τα τελευταία δέκα χρόνια στη βόρεια πλευρά του οροπέδιου, παραμένει αδιαμφισβήτητη, το σημαντικότερο εύρημα των φεινών ανασκαφών είναι η επιγραφή, η οποία εντοπίστηκε πάνω σε ένα μικρό και κατά τα άλλα, ασήμαντο όστρακο.

«Γραμμένη στο ελληνικό συλλαβάριο της Κύπρου με μελανή χρωστική ουσία, η επιγραφή, η οποία διαβάστηκε αυθημερόν από τη συνεργάτη του προγράμματος, δρ Άρτεμη Καρναβά, αποτελεί κατάλογο με ποσότητες προϊόντων και επιβεβαιώνει την τήρηση οικονομικών λογαριασμών. Μέχρι σήμερα, η τήρηση οικονομικού αρχείου από πολιτειακό κέντρο (πόλη-βασιλείο) της Αρχαίας Κύπρου, είχε τεκμηριωθεί μόνο στην περίπτωση του ανακτόρου του Ιδαλίου, στο οποίο η ανασκαφείας δρ Μαρία Χατζηκωστή εντόπισε περί της 700 επιγραφές σε φοινικικό αλφάβητο», προστίθεται στην ανακοίνωση.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων εξηγεί ότι το όστρακο της Παλαίπαφου θα επαναπροσδιορίσει πολλά ιστορικά δεδομένα, που αφορούν στο διαχειριστικό σύστημα των πολιτειών της Αρχαίας Κύπρου.

Εξάλλου, το τμήμα του συμπλέγματος, που έχει ανασκάψει ως σήμερα η αποστολή του Πανεπιστημίου Κύπρου, έχει έκταση 930 τετραγωνικών

μέτρων και για τον εντοπισμό των δαπέδων απαιτείται η αφαίρεση επιχώσεων που φτάνουν τα 2 μέτρα. Αντιπροσωπεύει περίπου το 30% του συνόλου του μνημείου στο οποίο μέχρι στιγμής έχουν ανασκαφεί οκτώ μονάδες.

Το 2019 επετεύχθη η ολοκλήρωση της ανασκαφής της Μονάδας 5, στην οποία εντοπίστηκε λεκάνη μύλου από μαλακό ασβεστόλιθο.

Το βοτσαλωτό δάπεδο είχε αναρέσει τη χρήση αρχαιότερου δαπέδου, το οποίο διατρέχει λίθινος αγωγός που καταλήγει σε επίσης λίθινο λουτήρα στη Μονάδα 6.

Στη Μονάδα 7, αναφέρεται, όπως και στις περισσότερες μονάδες, το υλικό των επιχώσεων δείχνει ότι πάνω από τις ισόγειες μονάδες υπήρχε όροφος. Το δάπεδο του ορόφου ήταν κατασκευασμένο από λείο επίχρισμα, ενώ η στέγη έφερε μεγάλα κεραμίδια (στρωτήρες και καλυπτήρες) διακοσμημένα με ερυθρές ταινίες. Η επέκταση της ανασκαφής προς τα δυτικά αποκάλυψε τη μέχρι σήμερα πλέον εντυπωσιακή μονάδα με εμβαδόν 25 τ.μ.

Μονάδα ελαιοπαραγωγής για τη σύνθλιψη

Η Μονάδα 8 διαθέτει ένα εξαιρετικά καλοδιατηρημένο δάπεδο από επίχρισμα, το οποίο είχε κοπεί εσκεμμένα για τη δημιουργία έξι αβαθών στρογγυλών κοιλοτήτων.

Στο βόρειο τμήμα της είναι τοποθετημένη μεγάλη λεκάνη μύλου διαμέτρου 1,5 μ. Στο κέντρο της διακρίνεται το σημείο στο οποίο θα στηριζόταν άξονας που θα κρατούσε ζεύγος αντικριστών κάθετων κυλίνδρων. Ένα περίπου μέτρο νότια της λεκάνης εντοπίστηκε πιθάρι ύψους 1.5 μ., το οποίο είναι εξ ολοκλήρου βυθισμένο κάτω από το δάπεδο.

Είναι πολύ πιθανόν η Μονάδα 8 να είναι μονάδα ελαιοπαραγωγής, στην οποία διεξαγόταν το πρώτο στάδιο εργασιών, δηλαδή η σύνθλιψη- από ελαιοκάρπο σε ενιαία μάζα ελαιοπολτού. Τα έξι κοιλώματα ίσως χρησιμοποιήθηκαν για την αρχική τοποθέτηση των ζεμπιλιών με τον ελαιοπολτό πριν οδηγηθούν στο ελαιοπιεστήριο (δεύτερο στάδιο).

Με τις ενδεδειγμένες δειγματοληψίες που διεξάγονται σε κάθε μονάδα ώστε να γίνονται οι ενδεδειγμένες μικροσκοπικές αναλύσεις, θα προσδιοριστούν τα προϊόντα που διαχειριζόταν η Μονάδα 8.

Τέλος, το τμήμα Αρχαιοτήτων αναφέρει ότι ολοκληρώθηκε η ανασκαφή της Μονάδας 2, στην οποία είχε βρεθεί

από το 2016 μεγάλη ποσότητα κογχυλιών πορφύρας. Οι σωροί της πορφύρας ήταν τοποθετημένοι σε δάπεδο από μεγάλες πλίνθους που είχαν κατασκευασθεί σε μήτρα.

Το συνολικό βάρος των κογχυλιών που είχαν αποθηκευθεί στη Μονάδα 2 για δευτερογενή επεξεργασία, ανέρχεται σε 430 κιλά.

Αν και η παραγωγή της εξαιρετικά πολύτιμης χρωστικής ουσίας της πορφύρας τεκμηριώνεται από την Εποχή του Χαλκού, τα στάδια της βιομηχανικής της παραγωγής δεν έχουν τύχει επαρκούς τεκμηρίωσης.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου προέβη άμεσα σε προσωρινή κατάχωση των ευαίσθητων Μονάδων του Συμπλέγματος Χατζηαπτουλλά, ενώ επίκειται και η κατασκευή προσωρινών στεγάστρων για διοχέτευση των όμβριων υδάτων εκτός του μνημείου, του οποίου η ανασκαφή θα συνεχιστεί το 2020 προς τα ανατολικά.